

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za računalništvo
in informatiko

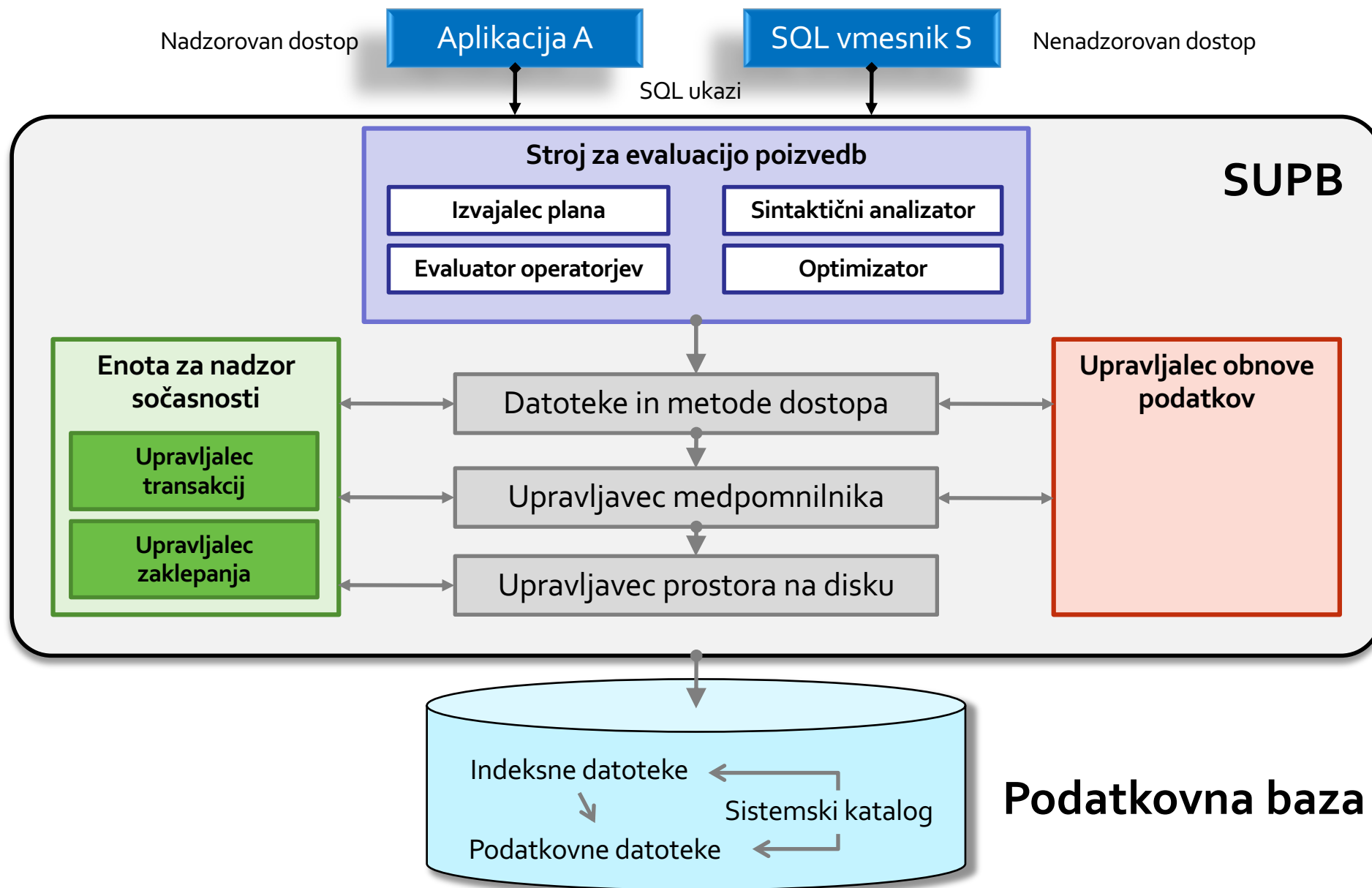
Predmet: Osnove podatkovnih baz

Modul:
Diski in diskovna polja

Gradivo:
v.2015

Vsebina

- Zgradba SUPB, komponente SUPB za delo s podatki
- Primarni, sekundarni in terciarni pomnilnik
- Magnetni disk
- Polje diskov

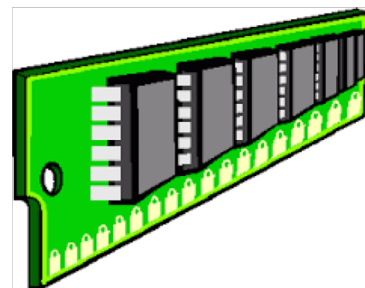

Komponente SUPB za delo s podatki...

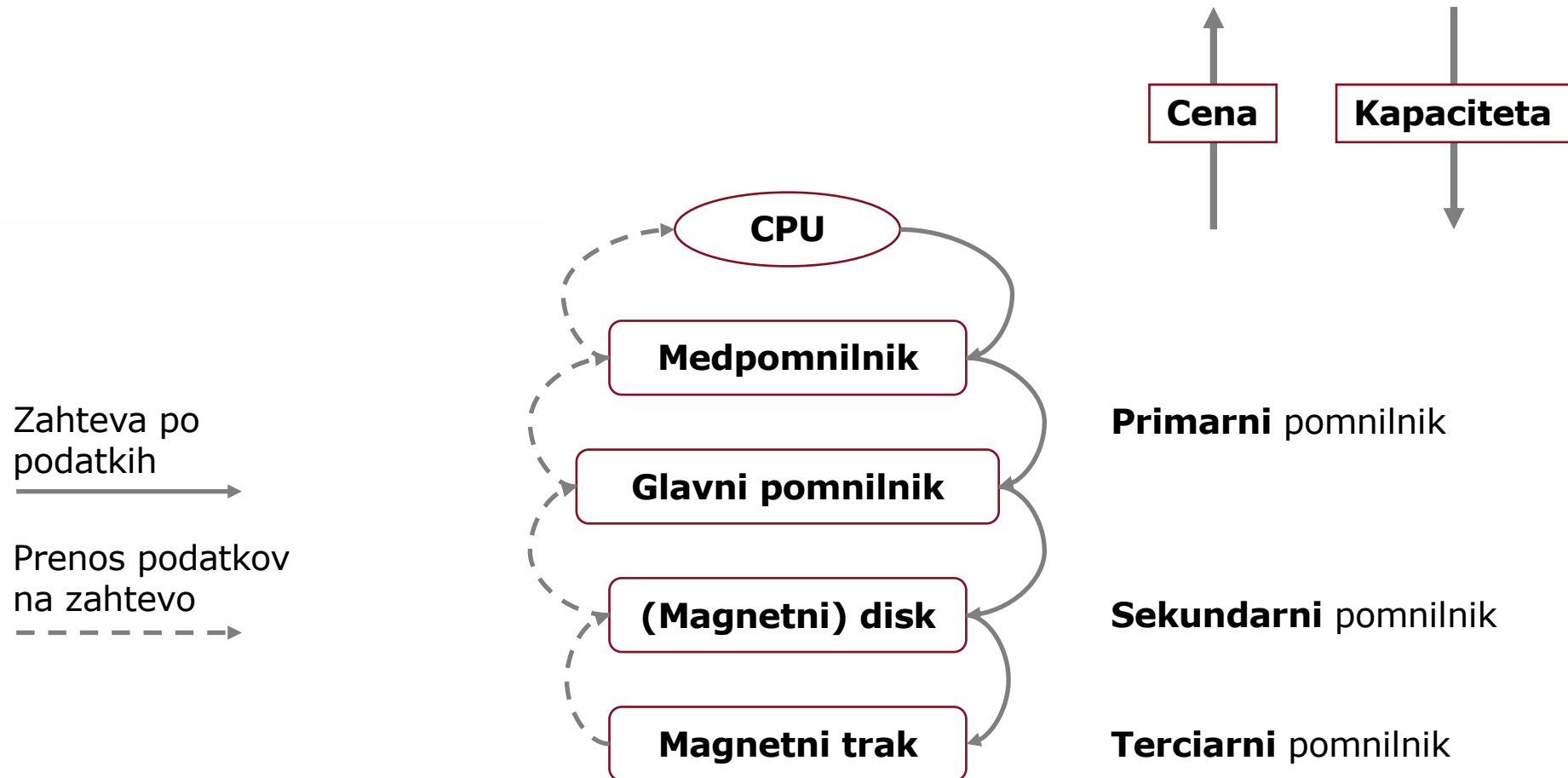
- Podatki iz PB se hranijo na diskih (in trakovih).
- **Upravljalca prostora na disku** (*Disk Space Manager*):
 - upravlja s prostorom na disku,
 - ukaze v zvezi z zaseganjem/sproščanjem prostora prejema od upravljavca z datotekami.
- **Upravljalca z datotekami** (*File Manager*):
 - Posreduje zahteve za zaseganje/sproščanje prostora na disku v enotah – **straneh**.
 - odgovoren za upravljanje strani znotraj datoteke, za urejanje zapisov znotraj strani.
 - Velikost strani eden od parametrov SUPB (tipično 4 - 8 KB).

Komponente SUPB za delo s podatki

- **Upravljalca medpomnilnika** (*Buffer manager*):
 - prenos strani iz diska v medpomnilnik (*buffer pool*).
 - stran, kjer je zapis, poišče upravljalca z datotekami.
 - prenos v medpomnilnik izvede upravljalca medpomnilnika.

Hierarhija pomnilnika...

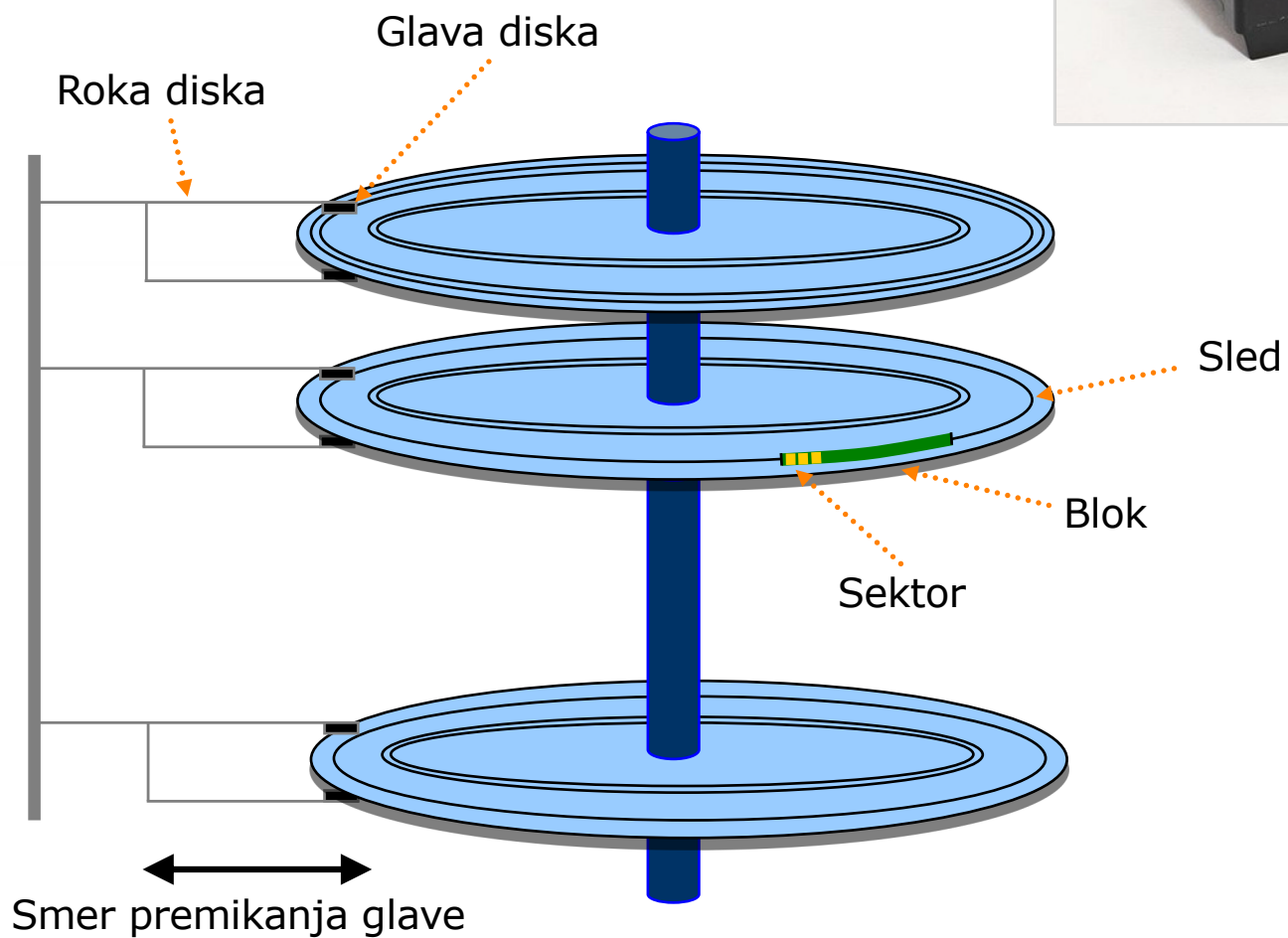

Hierarhija pomnilnika

- Razlogi za shranjevanje podatkov v sekundarnem in terciarnem pomnilniku:
 - Obstočnost podatkov
 - Cena na enoto
 - Omejen naslovni prostor primarnega pomnilnika ($2^{32}=4\text{Gb}$ podatkov...)

Magnetni disk

Magnetni disk

- Povprečni dostopni čas:
 - iskalni čas
 - rotacijska zakasnitev
 - čas prenosa
- Organizacija podatkov na disku vpliva na povprečni dostopni čas!
- Čas prenosa običajno večji od časa obdelave → pomembna organizacija strani...
- Dostopni čas RAM : disk $\approx 1 : 1000$

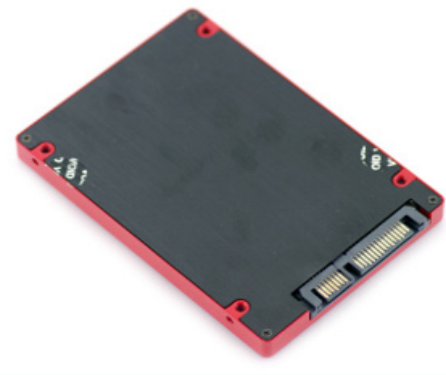

HDD in SSD diski...

- HDD – *Hard Disk Drive*
- SSD – *Solid State Drive*

SSD Top Side

SSD Bottom Side

HDD Top Side

HDD Bottom Side

HDD in SSD diski

Attribute	SSD (Solid State Drive)	HDD (Hard Disk Drive)
Power Draw / Battery Life	Less power draw, averages 2 – 3 watts, resulting in 30+ minute battery boost ✓	More power draw, averages 6 – 7 watts and therefore uses more battery
Cost	Expensive, \$1.00 per gigabyte (based on buying a 240GB drive)	Only around \$0.075 per gigabyte, very cheap (buying a 4TB model) ✓
Capacity	Typically not larger than 512GB for notebook size drives	Typically 500GB – 2TB for notebook size drives ✓
Operating System Boot Time	Around 22 seconds average bootup time ✓	Around 40 seconds average bootup time
Noise	There are no moving parts and as such no sound ✓	Audible clicks and spinning can be heard
Vibration	No vibration as there are no moving parts ✓	The spinning of the platters can sometimes result in vibration
Heat Produced	Lower power draw and no moving parts so little heat is produced ✓	HDD doesn't produce much heat, but it will have a measurable amount more heat than an SSD due to moving parts and higher power draw
Failure Rate	Mean time between failure rate of 2.0 million hours ✓	Mean time between failure rate of 1.5 million hours
File Copy / Write Speed	Generally above 200 MB/s and up to 500 MB/s for cutting edge drives ✓	The range can be anywhere from 50 – 120MB / s
Encryption	Full Disk Encryption (FDE) Supported on some models ✓	Full Disk Encryption (FDE) Supported on some models ✓
File Opening Speed	Up to 30% faster than HDD ✓	Slower than SSD
Magnetism Affected?	An SSD is safe from any effects of magnetism ✓	Magnets can erase data

Polje diskov...

- Disk potencialno **ozko grlo** za učinkovitost SUPB ... vpliva na zanesljivost delovanja sistema.
- Učinkovitost CPU/disk:
 - CPU: 50% na leto
 - Diski: 10% na leto
- Diski mehanske naprave → verjetnost za napake večja kot pri notranjem pomnilniku.
- Odpoved diska ... katastrofa.
- Možna rešitev: več diskov.

Polje diskov

- Polje diskov: povezava več diskov z namenom:
 - povečanja **učinkovitosti** in/ali
 - izboljšanja **zanesljivosti**.
- Učinkovitost ... porazdelitev podatkov (*data striping*)
- Zanesljivost ... podvajanje podatkov - redundanca

RAID

- RAID – *Redundant Arrays of Independent Disks* – diskovna polja, ki implementirajo porazdelitev/ podvajanje podatkov.
- Več vrst RAID ... razlika v kompromisu med učinkovitostjo in zanesljivostjo.

RAID s porazdelitvijo podatkov

- Uporabniku se kaže kot velik disk.
- Podatki se razdelijo na enake **enote** (*striping units*), ki se zapišejo na več diskov. Vsaka enota na en disk.
- Enote se po diskih porazdelijo po “*round robin*” algoritmu: če polje vključuje D diskov, se enota i zapiše na “ $i \bmod D$ ” disk.

Primer 1

- RAID z D diski v polju.
 - RAID enota = 1 bit.
-

Primer 2

- RAID z D diski v polju.
 - RAID enota = 1 blok.
-

RAID z redundanco podatkov...

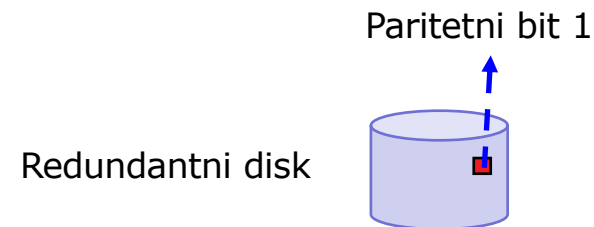
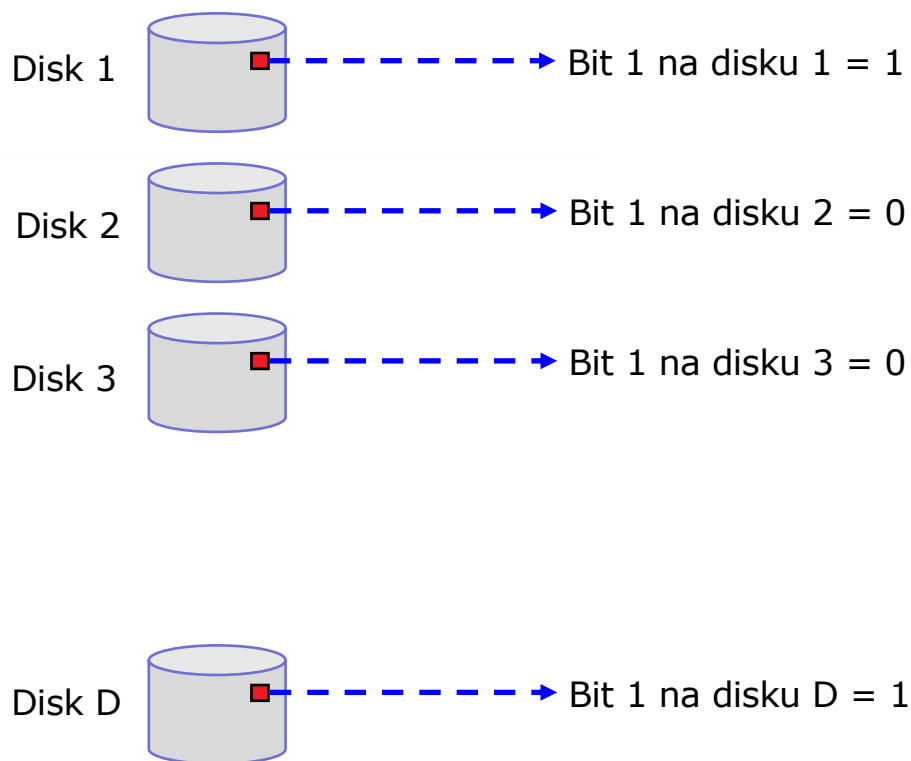
- Več diskov → večja učinkovitost (shranjevanja) → manjša zanesljivost.
- Primer:
 - MTTF (*mean-time-to-failure*) enega diska ≈ 50.000 ur (5,7 let). Pri 100 diskih v polju MTTF $50.000/100 \approx 500$ ur (**21 dni**).
- Za večjo zanesljivost (večji MTTF) potrebna **redundanca**.
- Primer:
 - Če polju 100-ih diskov dodamo 10 diskov z redundantnimi podatki → MTTF > 250 let!!!

RAID z redundanco podatkov...

- Vprašanje:
 - Kje hraniti redundantne podatke (na določenih/vseh diskih)?
- Kaj podvajati?
- Večinoma redundanten disk za **paritetni bit**...

Paritetni bit

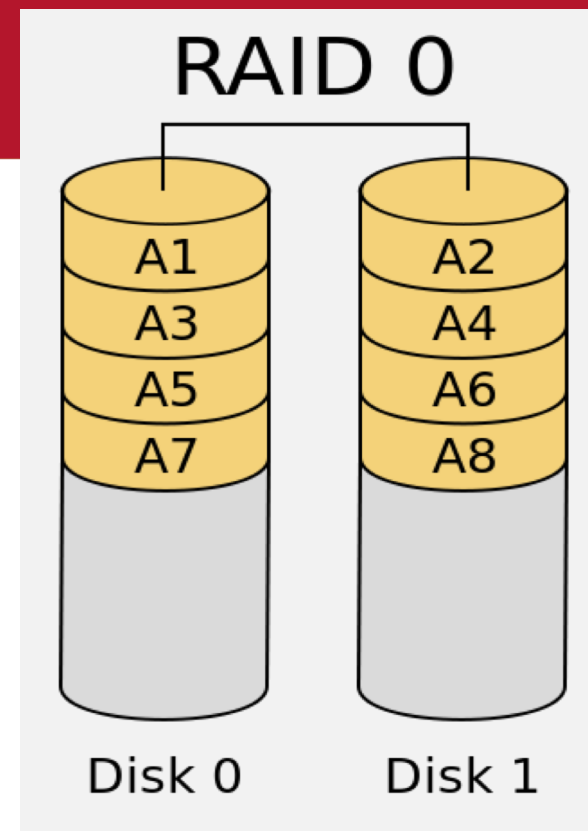
$$Paritetni_bit_i = Odd\left(\sum_{n=1}^D disk_n(bit_i)\right)$$

Stopnje redundance...

- V RAID sistemu diskovno polje sestavljeno iz:
 - množice **podatkovnih diskov** in
 - množice **kontrolnih diskov**.
- Število kontrolnih diskov odvisno od stopnje redundance.
- Parametri za primere v nadaljevanju:
 - Količina podatkov za 4 diske
 - Ena sama kontrolna skupina

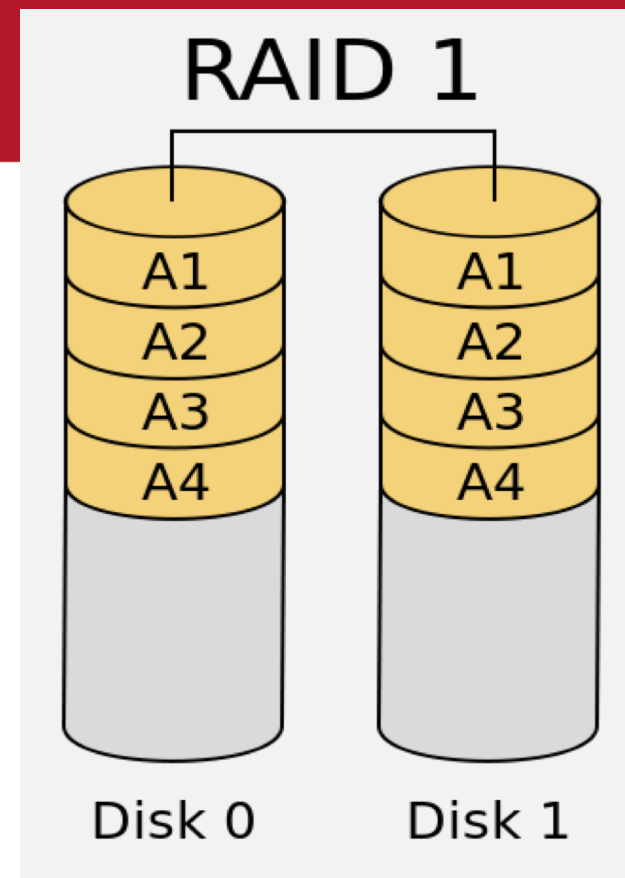
RAID 0

- Porazdeljen, brez redundance (*nonredundant*)
- Uporablja porazdeljevanje podatkov za povečanje pasovne širine.
- Ne vzdržuje nobene redundantne informacije.
- PROBLEM: MTTF pada linearno s številom diskov v polju.
- PREDNOSTI:
 - najvišja učinkovitost → ni potrebno vzdrževati nobenih redundantnih podatkov.
 - 100% izraba prostora na disku. V našem primeru rabimo za svoje podatke 4 diske.

RAID 1

- Zrcaljen (*mirrored*)
- Najdražja rešitev → vzdržujeta se dve kopiji podatkov na dveh diskih.
- Vsako pisanje bloka na disk pomeni pisanje na dva diska.
- Pisanje eno za drugim (možnost nesreče med pisanjem).
- Branje lahko paralelno (branje dveh različnih blokov iz dveh diskov; možno branje iz diska z minimalnim dostopnim časom).
- Izraba prostora 50%. V našem primeru 8 diskov (4 + 4).

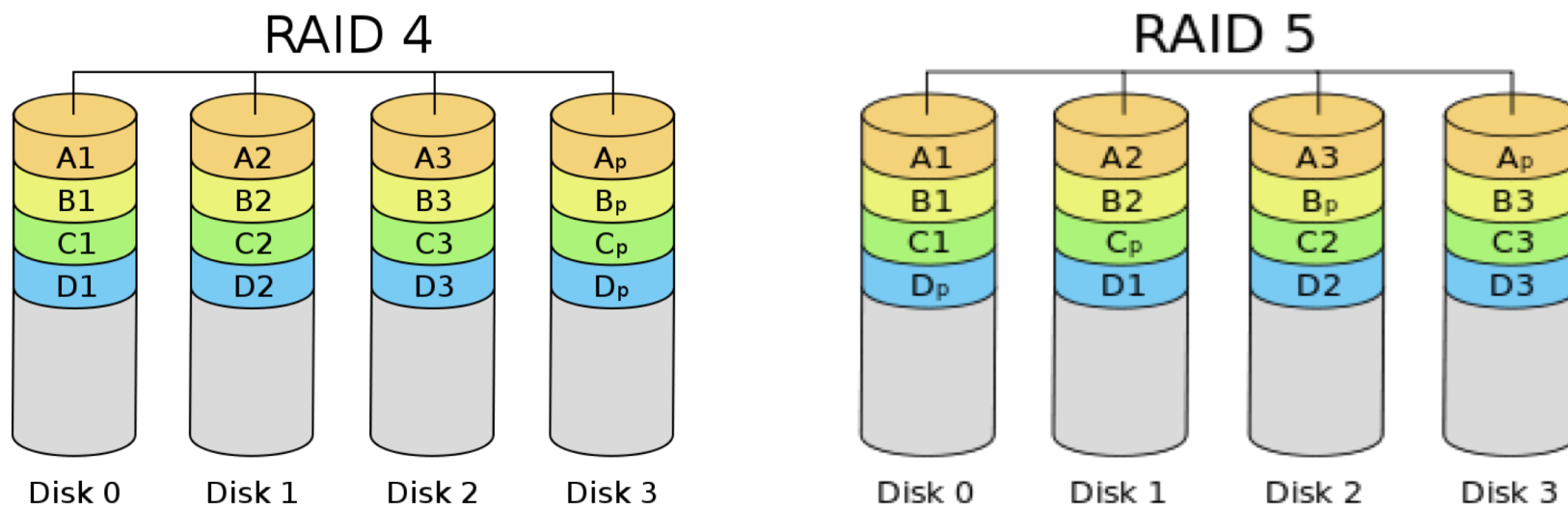

Druge stopnje redundance

- RAID 2: *Error-Correction Codes*
- RAID 3: *Byte-Interleaved Parity*
- RAID 4: *Block-Interleaved Parity*
- RAID 5: *Block-Interleaved Distributed Parity*
- RAID 6: *Block-Interleaved Double Distributed Parity*
- Pomembni parametri:
 - *Space Efficiency* - Izkoriščenost prostora
 - *Fault Tolerance* – Št. diskov, ki lahko brezizgubno odpovedo
 - *Array failure rate* – Verjetnost, da odpove polje
 - *Read performance* – učinkovitost branja
 - *Write performance* – učinkovitost pisanja

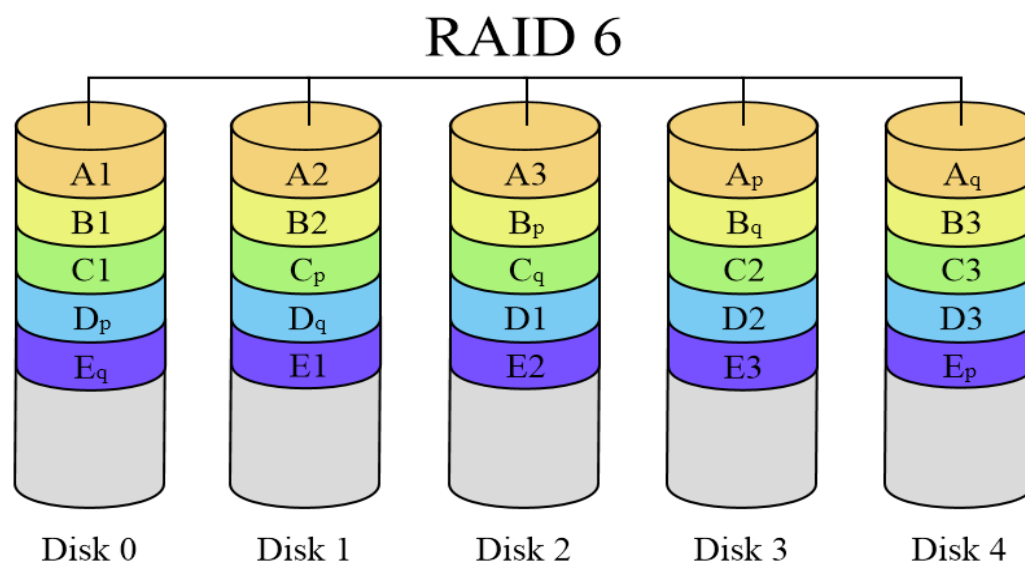
Razlika med RAID 4 in RAID 5

- RAID 4: *Block-Interleaved Parity*
- RAID 5: *Block-Interleaved Distributed Parity*

RAID 6

- Porazdeljen s porazdeljeno redundanco
- Enota porazdelitve je **blok**
- Redundanca je **paritetni bit** – uporablja dva paritetna bita, oba sta **porazdeljena**.
- Neobčutljiv na hkratno odpoved do dveh diskov.

Gnezdena polja

- Primer: RAID 6 + 0

